

BALSFJORD KOMMUNE
- for framtida

Plan for å inkludere barn og unge i lavinntektsfamilier

Balsfjord kommune 2021-2025

FORORD

«Kjære Statsminister [...]

La alle få mulighetene du har fått!

Her et råd for at barn ikke skal føle seg utenfor: Gratis mat på skolen!

Sett av penger til de som har dårlig råd. Hjelp de. Snakk med dem og finn ut hvordan du kan hjelpe.

La skolen være gratis. Det er mange ting vi trenger til skolen og det gjør at noen ikke får vært med.

Snakk med de som har det vondt på grunn av pengemangel. Inkluder alle! Og vis at du er der, at du bryr deg.

Jeg synes kommunene burde ha en dag eller to i uken der barn kan komme og spille fotball og andre aktiviteter uten at det koster penger.

Hvorfor må vi betale for å gå på skolen? Skolen skal jo være gratis, men det er den ikke. Vi burde få det vi trenger når vi kommer på skolen, eksempel utstyr og sekk og gymtøy. Og alle bør få skolemat og melk. Da blir det likt.

Leirskole må være gratis.

Det er så viktig at vi har en fritidsklubb der vi bare kan ha det gøy uten å tenke på at noe koster.

Kan du si til lærerne at de må ha strengere regler på hvordan vi bruker mobil på skolen? Alle viser dyre ting på Insta!

Ha mindre reklame for da blir det mindre klespress.

De tre rådene jeg vil gi til deg er å sette ned prisen på aktiviteter som koster mye, gi litt mer penger gjennom NAV til de som har lite og hjelpe med familieproblemer.

Jeg mener at foreldre må få mer penger i barnetrygd, og det må jo gjelde alle barn frem til de er 18 år.

Få mer likhet på lønna mellom menn og kvinner. Det vil hjelpe mange familier.

Ta dere sammen og gjør noen forandringer. La alle få en utdanning. La alle ha det gøy. La alle være med på ting.»

Fra «Redd barnas barnehøring» - i «Like muligheter i oppveksten» (2020).

Innhold

1.0 Innledning.....	1
2.0 Bakgrunn for prosjektet handlingsplan for å inkludere barn og unge	2
2.1 FNs barnekonvensjon	3
2.2 Riksrevisjonens funn og anbefalinger ang. barnefattigdom	3
2.3 Regjeringens strategi.....	3
2.4 Tilskudd til å utvikle sosiale tjenester i NAV.....	4
3.0 Organisering av arbeidet med planen	5
3.1 Mandat for arbeid med handlingsplanen.....	5
3.2 Målsetting:.....	5
4.0 Hva er barnefattigdom?	6
5.0 Status.....	8
5.1 Antall barn som lever i lavinntektsfamilie.....	8
5.2 Risikogrupper.....	8
5.3 Utdanning.....	8
5.4 Utenforskap.....	9
6.0 Kommunale og frivillige tilbud	10
6.1 Kommunale tilbud	10
6.2 Fritidstilbud	11
7.0 Forslag på nye tiltak.....	12
7.1 Styrke kompetansen til ansatte ved helsestasjon og skolehelsetjenesten	12
7.2 Styrke psykososialt arbeid i barnehage.....	12
7.3 Styrke miljøarbeid i skolen	12
7.4 Vurdere om barnetrygden skal tas med når man beregner sosialhjelp.....	13
7.5 Husbankens virkemidler	13
7.6 Gratis skolemåltid og fullkost i barnehage.....	13
7.7 Livsmestring som tverrfaglig tema i skolen.....	14
7.8 Sommerjobber for ungdom.....	14
7.9 Småjobbsentralen	14
7.10 Ungt Entreprenørskap	15
7.11 Læreplasser/lærekandidater	15
7.12 Fritidsaktiviteter	15
Fritidserklæringen	15
Gratisprinsippet i skolen.....	16

7.13 Transportbehov	16
7.14 Tilskudd som kan søkes fra Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet.....	16
7.15 Ferietilbud	17
7.16 Gratis utlån av utstyr	17
7.17 Biblioteket	17
7.18 Anti-rasistisk arbeid.....	17
7.19 Opprettelse av stilling som familieveileder	17
8.0 Handlingsplan	18

Vedlegg 1

Kilder

1.0 Innledning

Denne planen skal bidra til å styrke kommunens innsats rettet mot barn og unge som lever i familier med vedvarende lavinntekt. Formålet er å forebygge og redusere levekårsproblemer forbundet med barnefattigdom, og bedre barns velferd og inkludering. Det er også et langsiktig mål å forebygge at lavinntekt går i arv. Barn og unge i Balsfjord kommune skal bli inkludert og gis mulighet til å delta på viktige arenaer i oppveksten, og utvikle seg og skape et godt liv uavhengig av bakgrunn og familieøkonomi. Planen presenterer virkemidler og tiltak knyttet til bl.a. utdanning, arbeid, bolig, kultur og fritid. Tiltak for god inkludering, skal omfatte alle barn og unge i kommunen.

Tall fra statistisk sentralbyrå (SSB) viser at det i 2018 er over 111 000 barn og unge (0 -18 år) i Norge som vokser opp i familier med vedvarende lavinntekt. Det har vært en økning på 5000 fra året før. Folkehelseinstituttet utgir hvert år statistikk i folkehelseprofiler over levevilkår i norske kommuner, folkehelseprofiler. Profilen viser at fattigdom for tiden ikke er mer utbredt fenomen i Balsfjord kommune enn nasjonalt. 6,7 % av husholdningene har lavinntekt (7,4 % i Norge). Statistikk fra Barne- og ungdomsdepartementet (2017) viser at 9,2 % av barn i Balsfjord kommune vokser opp i en lavinntektsfamilie (10,7 % i Norge). I tall utgjør det 105 barn i Balsfjord.

Riksrevisjon fant i sin undersøkelse av fattigdom blant barn (2014) at det ikke er noen sammenhenger mellom andel barn i lavinntektsfamilier og hvilke tiltak den enkelte kommune har for å inkludere barn og unge, samt forebygge lavinntekt i barnefamilier. Kommuner som derimot har omtalt dette i planverket sitt, viser seg å ha flere tiltak enn andre kommuner. Det er derfor viktig at tematikken tas inn i kommunalt planverk.

Generelt er det en klar sammenheng mellom lavinntekt hos barnefamilier og manglende tilknytning til arbeidslivet. Foreldres svake tilknytning til arbeidslivet har også vist seg å ha negativ betydning for barnas framtidige muligheter for utdanning og å komme i arbeid. Enkelte grupper har særlige utfordringer med å få innpass i arbeidslivet. Det gjelder blant annet personer som har lite formell kompetanse, som for eksempel unge voksne som ikke har fullført videregående opplæring, og innvandrere med manglende norsksferdigheter. Utdanning og kvalifisering er derfor viktige tiltak for å forebygge lavinntekt. I Ungdataundersøkelsen svarer 62 % av elevene ved videregående skole at de tror de vil ta høgskole eller universitetsutdanning (68 % i Norge), men alle trenger ikke å ta en høgskole utdanning. Å ta et fagbrev gir gode muligheter for et framtidig yrke.

I 2015 begynte Balsfjord kommune å bosette flyktninger. Det bor nå ca. 80 personer med flyktningbakgrunn i Balsfjord kommune, og halvparten er under 18 år. En nasjonal utfordring ved integrering er at for mange innvandrere, særlig flyktninger og kvinner, står utenfor arbeidslivet. Sammenlignet med befolkningen for øvrig har innvandrere oftere mangel på formell kompetanse og utfordringer med å få innpass i arbeidslivet¹. Ifølge SSBs

¹ Regjeringens integreringsstrategi 2019–2022

Levekårsundersøkelse i 2016, har innvandrere dårligere levekår og lavere sosial og demokratisk deltakelse enn befolkningen for øvrig. Barn med innvandrerbakgrunn er overrepresentert i husholdninger med vedvarende lavinntekt. Hverdagsintegrering handler om integrering på både uformelle og formelle møteplasser i lokalsamfunnet. Tiltak som fremmer deltakelse og fellesskap motvirker segregering, og kan handle om å øke barn og unges deltakelse i aktiviteter og samarbeid med frivillighet i kommunen og det sivile samfunnet. Å eie sin egen bolig, foreldreveiledning og det å hjelpe flere til å komme i arbeid gjennom kvalifisering og utdanning, er med på å sikre god hverdagsintegrering og aktiv deltakelse i samfunnet.

Det bor mennesker fra mange nasjonaliteter i Balsfjord kommune, og kommunen som organisasjon har fokus på anti-rasistisk arbeid. Det skal være «null -toleranse» når det gjelder diskriminering. Barna skal bli gitt gode holdninger i barnehage, skole og på fritidsarenaer. Å få til god integrering kan være utfordrende, og det er behov for at flere instanser samles om dette viktige arbeidet. Biblioteket har for eksempel klart å skape gode møteplasser for integrering, og kan være med på å videreutvikle tilbudene, om forholdene blir lagt til rette for det. Barnehage og skole er også viktige arenaer for integrering og inkludering. Det blir i denne planen også foreslått å opprette stillinger for miljøterapeuter i skolene i Balsfjord kommune, deres oppgave skal blant annet være å forebygge at utsatte barn og unge blir ekskludert fra skolemiljøet av andre elever.

2.0 Bakgrunn for prosjektet handlingsplan for å inkludere barn og unge

Det store flertallet av befolkningen i Norge har høy levestandard og gode levekår. Samtidig er inntektsforskjellene økt fra 1990-tallet og til frem til i dag. En viktig forklaring er at inntektsveksten har vært sterkest for de med høye inntekter, mens veksten har vært mer beskjeden for de nederst i inntektsfordelingen. Økt innvandring har vært med på å øke inntektsforskjellene.

Den politiske målsettingen i Norge er at befolkningen skal ha lik tilgang til godene, og at spriket mellom lav og høy inntekt ikke blir for stort. I perioden 2006 -2007 ble det lagt fram flere Stortingsmeldinger, som har inngått i regjeringens helhetlige politikk for sosial utjevning, inkludering og fattigdomsbekjempelse.

Sosialt bærekraftige samfunn er preget av tillit, trygghet, tilhørighet og tilgang til goder som arbeid, utdanning og gode nærmiljø. Gode planprosesser i kommunene kan legge til rette for en sosialt bærekraftig samfunnsutvikling. Å skape trygge samfunn handler også om å sikre innbyggerne en rettferdig og lik tilgang på goder og ressurser².

² <https://www.fhi.no/hn/folkehelse/artikler/sosialt-barekraftige-lokalsamfunn/>

2.1 FNs barnekonvensjon

FN's konvensjon om barnets rettigheter ble vedtatt av De forente nasjoner i 1989. De 42 artikler danner grunnlaget for levevilkårene til barn og unge.

FNs barnekonvensjon ble inkorporert i norsk lov i 2003. Artikkel 3: «Ved alle handlinger som berører barn, skal barnets beste være et grunnleggende hensyn», artikkel 27: «Barn har rett til en adekvat levestandard» og artikkel 31: «Barn har rett til hvile, fritid og lek, og til å delta i kunst og kulturliv» er særlig relevante innen tema barnefattigdom.

Det er verdt å merke seg at barnekonvensjonen går foran annen lovgivning ved motstrid³.

2.2 Riksrevisjonens funn og anbefalinger ang. barnefattigdom

Riksrevisjonen la i 2014 fram en rapport om status for barnefattigdom i Norge for perioden 2002-2013.

Rapporten konkluderte med følgende:

- Flere barn vokser opp i familier med lavinntekt.
- Mange kommuner gjør for lite for at fattige barn skal kunne delta sosialt.
- Den statlige innsatsen for å redusere konsekvensene av fattigdom blant barn og unge er ikke godt nok koordinert
- Barnas behov blir ikke godt nok kartlagt når foreldrene søker om sosialhjelp.

Riksrevisjonen anbefalte at barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet:

1. Medvirker til å styrke kommunene sitt arbeid med å etablere flere og bedre tiltak for å gi fattige barn og unge gode vilkår for sosial deltakelse.
2. Medvirker til at innsatsen for å redusere konsekvensene av fattigdom blant barn og unge blir bedre koordinert.

2.3 Regjeringens strategi

Regjeringen lanserte den første statlige strategien på området i 2015, Barn som lever i fattigdom. *Regjeringens strategi mot barnefattigdom 2015– 2017*⁴. Barnekonvensjonen var en overordnet rettesnor for strategien.

I oktober 2020 la regjeringen fram en ny samarbeidsstrategi for barn og unge i lavinntektsfamilier: *Like muligheter i oppveksten*. Den nye strategien viser til at det er nødvendig å fortsette arbeidet, fordi antallet barn som vokser opp i lavinntektsfamilier øker, og fordi vi kjenner de negative konsekvensene som en slik oppvekst kan ha. Det blir pekt på at samarbeid er nøkkel til en vellykket strategi. I strategien er det ført opp 65 tiltak som skal

³ <https://www.reddbarna.no/vaart-arbeid/barns-rettigheter>

⁴ https://www.regjeringen.no/contentassets/ff601d1ab03d4f2dad1e86e706dc4fd3/barn-som-lever-i-fattigdom_q-1230-b.pdf

være med på styrke barn og unges oppvekstvilkår⁵.

I innledningen til strategien står det: «Alle barn og unge i Norge skal ha de samme mulighetene og den samme friheten til å skape sin egen fremtid. De skal få god omsorg, bo trygt, kunne delta i det sosiale fellesskapet, etablere stabile vennskap i oppveksten og føle seg verdifulle».

I strategien blir det fremhevet at det er viktig å videreutvikle barnehager og skoler, slik at alle i praksis gis de samme muligheter både faglig og sosialt. Gjennom tidlig innsats i hele utdanningsforløpet ønsker regjeringen å legge til rette for bred deltakelse, forhindre frafall og kvalifisere unge til voksenlivet. Målet er å forebygge at fattigdom går i arv og å skape muligheter for alle.

Forskjeller i levekår og inntekt henger også sammen med forskjeller i fysisk og psykisk helse. Barn og unge som vokser opp i lavinntektsfamilier har større risiko for å utvikle helseplager, og regjeringen ønsker å sørge for bedre helsetilbud til alle barn og unge. Et viktig mål er å hindre at dårlig familieøkonomi gir dårlig helse.

Et eget ungdomspanel har gitt innspill til den nye strategien og barns stemme er blitt hørt i strategien. Redd Barna har snakket med 500 barn i hele Norge, om deres egne erfaringer, og lyttet til deres tanker om hvordan det er å vokse opp i en familie med lite penger i Norge. Barna har også kommet med forslag til tiltak som de mener kan sikre gode levekår og deltakelse for alle barn, både i dag og i fremtiden.

Myndighetene er forpliktet til å lytte til barnas råd, både etter barnekonvensjonen og norsk lov. FNs barnekonvensjon artikkel 12: Barnet har rett til å si sin mening i alt som vedrører det og barnets meninger skal tillegges vekt.

2.4 Tilskudd til å utvikle sosiale tjenester i NAV

I perioden 2016 –2020 har NAV Balsfjord-Storfjord mottatt tilskuddsmidler fra Fylkesmannen og Arbeids- og velferdsdirektoratet til å utvikle sosiale tjenester i NAV. NAV-kontoret har i prosjektet hatt en egen familieveileder i kontoret som har gitt tjeneste etter §17 Opplysning, råd og veiledning (lov om sosiale tjenester i NAV). Tjenesten har som hovedmålgruppe utsatte unge og barnefamilier. I rundskrivet til lov om sosiale tjenester i NAV påpekes det at tjenesten *Opplysning, råd og veiledning* er et viktig virkemiddel for å nå lovens målsetting om å bidra til at barn og unge og deres familier får et helhetlig og samordnet tjenestetilbud. Tjenesten omtales som en av kjerneoppgavene i NAV-kontoret, og skal være et lavterskeltilbud som skal bidra til å løse eller forebygge sosiale problemer. Tilskuddsmidlene har også blitt brukt til å engasjere en prosjektleder, som har fulgt opp utvikling av tjenesten og har hatt i oppdrag å medvirke til at det blir utarbeidet en handlingsplan i kommunen for å forebygge og følge opp lavinntekt i familier.

⁵ https://www.regjeringen.no/contentassets/bb45eed3479549719fb14c78eba35bd4/strategi-mot-barnefattigdom_web.pdf

3.0 Organisering av arbeidet med planen

Balsfjord kommunestyre oppnevnte 16.09.2020 ei arbeidsgruppe med følgende personer:

Maren Gåre Bakkevoll, politisk representant, Rebecca Yvonn Rehnlund, vararepresentant, Marita Tråsdahl Kullstad, familieveileder hos NAV, Stina Henriksen, ungdomsveileder hos NAV, Birgit Iversen, enhetsleder Helse- og familieenheten, Elisabeth Mikkelsen, fagleder ved flyktningetjenesten, Alf-Olav Lyngstad, miljøarbeider/terapeut ungdom, Annette Kjoshaug, fagleder Storsteinnes skole og ungdomsrådet ved Thor Martin Nyland. Prosjektleder Kjellaug Grønvoll er sekretær for gruppa.

Videre ble det oppnevnt ei styringsgruppe med følgende representanter:

Benedicte Lilleng, enhetsleder NAV Balsfjord-Storfjord, Lillian Pedersen, kommunalsjef kultur og oppvekst og Rigmor Hamnvik, kommunalsjef for helse og omsorg.

3.1 Mandat for arbeid med handlingsplanen

Mandatet som ble gitt for arbeid med planen er:

1. Sette opp tiltak som letter situasjonen for utsatte barnefamilier, for å kompensere for de belastninger og hindringer som de opplever i hverdagen.
2. Forebygge barnefattigdom gjennom tiltak som sikrer barn og unge et best mulig utgangspunkt for deltakelse i arbeidslivet.

Arbeidsgruppa har hatt 4 møter og 3 møter sammen med styringsgruppa.

Gruppa har i sitt arbeid lagt opp til at planen blir en delplan (temaplan) i samfunnsdelen til kommuneplanen. Denne planen skal også sees i sammenheng med øvrige planer som omfatter barn og unge i Balsfjord kommune. Gruppa har kommet fram til følgende målsetting.

3.2 Målsetting:

Balsfjord kommune har som mål i sin kommuneplan å sikre at alle barn og unge i kommunen får en trygg og god oppvekst som gjør at alle får et godt voksenliv med deltagelse i samfunns- og arbeidsliv.

4.0 Hva er barnefattigdom?

Barnefattigdom er et sammensatt problem. Det er viktig å påpeke at ikke alle barn i lavinntektsfamilier nødvendigvis har dårlige levekår. Det er dokumentert at samspillet mellom sosiale, helsemessige og økonomiske utfordringer over tid ofte forsterker hverandre og gir økt risiko for marginalisering og fattigdom.

Svak familieøkonomi kan gjøre barn mer sårbare på flere måter. Det å ha lite penger kan være stressende, og kan føre til konflikter i familien. Barn i familier med lite penger deltar mindre på aktiviteter enn hva andre barn gjør, og de har færre materielle goder. Barna har større risiko for helseproblemer, og de opplever i større grad enn andre barn å bo trangt. Lavinntekt fremtre ofte i sammenheng med andre sosiale problemer (Hyggen et al., 2018).

Levekårsundersøkelser viser at personer med lavinntekt er mer utsatt for å oppleve fattigdomsproblemer (SSB, 2018), men flertallet med lavinntekt oppgir ikke selv at de har fattigdomsproblemer.

Lavinntektsgrensen i Norge i 2018 var kr 787 700 for husholdninger bestående av et par med to barn, og kr. 421 300 for en enslig med to barn. (Alle husholdninger kr 524 200). For Troms var tallene for alle husholdninger på kr 422.000 og for mor/far med barn 0- 5 år kr 312.000,- (SSB tabell 06946). For å bli definert som fattig må den samlede inntekten i en treårsperiode ligge lavere enn denne lavinntektsgrensen (Statistikkbanken til Statistisk sentralbyrå, Tabell 07459).

Fattigdom er også et relativt fenomen som må sees i sammenheng med det generelle velstandsnivået i det samfunnet man studerer. Det er lite synlig fattigdom i Norge og velferdsstaten er godt utbygd. Inntektsforskjeller i Norge er små i forhold til andre land. Norge har en av de laveste fattigdomsratene i verden målt i forhold til konvensjonelle inntektsmål.

Kirkens bymisjon har november 2019 publisert en rapport om «*barn som vokser opp i fattige familier*»⁶ Rapporten peker på hvordan fattigdom påvirker barns skolegang, vennskap, helse og ernæring, sosial deltakelse, viktige merkedager, ferie og høytid. I rapporten fortelles historier om barn som ikke har matpakke med på skolen. Skolemat kan være med på å lage klasseskille mellom barn som går på skolen. I Redd barnas barnehøring er skolemat det barna hyppigst brukte for å beskrive hva som koster penger på skolen. Barna forteller at mat gjør det veldig synlig hvem som har lite penger. Salg av mat og drikke på skolen kan føre til utenforskap hvis man ikke har råd til å kjøpe dette⁷.

Barn som vokser opp i lavinntekt, har høy risiko for å oppleve livsutfordringer. Oppvekst påvirker helse, hvordan man lærer å skru ned forventninger og man lærer å ikke forvente

⁶ <https://kirkensbymisjon.no/content/uploads/2019/11/Snakk-om-fattigdom.pdf>

⁷ <https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/ny-strategi-for-barn-som-veks-opp-i-familiar-med-lag-inntekt/id2771031/>

eller be om mye. Funn viser at det er små forskjeller i skoletrivsel, men barn som vokser opp i lavinntekt deltar sjeldnere i fritidsaktiviteter og har sjeldnere ferieturer.

Inntekt påvirker også muligheter på boligmarkedet, og prismekanismene i boligmarkedet fungerer slik at boliger med gode helsefremmende kvaliteter er dyre. Slike forskjeller i bokvalitet er forbundet med økonomiske ressurser. Å eie egen bolig er med på å gi økonomisk trygghet.

Kunnskap og kompetanse innen personlig økonomi er viktig for å håndtere egen økonomi og unngå gjeldsproblemer. Selv om nordmenn jevnt over har gode økonomikunnskaper, varierer denne kunnskapen. Barn og ungdom etterspør også selv mer opplæring i personlig økonomi, rettet mot både foreldre og barn i familier med svak økonomi (Kirkens Bymisjon, 2019). Noen familier kan ha en inntekt over lavinntektsgrensen, men samtidig høy gjeld og en anstrengt økonomi. Dette kan gå utover barnas livssituasjon og muligheter til deltakelse. I tilfeller kan familier med en anstrengt økonomi ha behov for økonomisk rådgivning eller hjelp.

5.0 Status

5.1 Antall barn som lever i lavinntektsfamilie.

Tall fra statistisk sentralbyrå 2018 (SSB) viser at over 111 000 barn og unge (0 – 18 år) vokser opp i familier med vedvarende lavinntekt. Det har vært en økning på 5000 i det siste året.

På landsbasis var tallet i 2018 på 11,3 % barn (0 – 18 år) som lever i familie med lavinntekt. I Balsfjord lever 9,2 % av barn i husholdninger med vedvarende lavinntekt, noe som utgjør 105 barn.

Basert på målinger var det i 2017 370 000 personer over 20 år som opplevde å ikke ha økonomisk trygghet. Tar en med nære familiemedlemmer, snakker en trolig om mer enn 500 000 personer som til daglig lever med økonomiske utfordringer.

5.2 Risikogrupper

Barnefamiliene med lavinntekt består i hovedsak av tre foreldregupper:

1. Familier der foreldre har innvandrerbakgrunn.
2. Barn av enslige forsørgere, hovedsakelig mødre. (I Norge vokser 14,4 % av barn opp med enslige forsørgere, i Balsfjord 15,9 % ifølge Buf.dir).
3. Familier der foreldre har fysisk eller psykisk sykdom, rusproblemer og/eller funksjonsnedsettelse Et fellestrekk for mange av familiene er at foreldrene har lite utdanning og svak tilknytning til arbeidsmarkedet

5.3 Utdanning

Utdanning kan være nøkkelen for å komme ut av fattigdom.

Tall fra folkehelseprofilen 2020 viser:

- 70 % i aldersgruppen 30 -39 år i Balsfjord har gjennomført videregående opplæring eller høyere utdanning, (i Norge 80 %).
- På spørsmål stilt i UNGDATA (2018) svarer 62 % av elevene ved videregående skole i Balsfjord kommune at de tror at de vil ta utdanning på universitet eller høgskole. Tilsvarende tall for Norge 68 %.
- Det er et frafall (drop-out) på 32 % for unge fra Balsfjord. Tilsvarende tall for Lyngen er på 29 % og for Storfjord på 30 %. For Troms- og Finnmark fylkeskommune 25 % og for Norge 20 %. Frafall på 32 % forteller hvor mange som ikke når full kompetanse i løpet av de første 5 rettsårene, mens andelen elever som faller fra mens de er elever i skole, er langt lavere.

Det er en positiv utvikling når det gjelder antall unge som gjennomfører videregående opplæring i Troms og Finnmark. I perioden 2012/13 til 2019/20 har antall fullført og bestått steget fra 72,15 prosent til 83,2 prosent. Gjennomføringen er høyere på studieforberedende enn på yrkesfag (Videregående opplæring, tilstandsrapport, Troms og Finnmark fylkeskommune, 2020).

For skoleåret 2019-2020 oppgir Nordkjosbotn videregående skole at 84 % av deres elever fra Balsfjord kommune, 90 % fra Storfjord kommune og 87 % fra Lyngen kommune har gjennomført, fullført og bestått videregående opplæring. Når det gjelder snittet for alle videregående skoler i Troms og Finnmark fylkeskommune har 87 % fra Balsfjord, 90 % fra Storfjord og 86 % Lyngen gjennomført og bestått (Kommunedialog Region Balsfjord, Storfjord og Lyngen, Nordkjosbotn videregående skole). For Balsfjord sin del utgjør dette til sammen 150 elever som har gjennomført, hvorav 69 har vært elever ved Nordkjosbotn videregående. De øvrige er fordelt på 10 andre videregående skoler i fylket.

Årsakene til at ungdom ikke fullfører videregående opplæring er mange og sammensatte. I et grunnlagsdokument utarbeidet av Kommunens sentralforbund (KS) 2015, som henviser til nyere forskning, er fire faktorer satt opp.

1. Elevene har for svakt faglig grunnlag.
2. De mangler skoleengasjement.
3. De får ikke læreplass eller fullfører ikke læretiden.
4. De sliter utenfor skolen.

Oppfølgingstjenesten for vår region opplyser at ingen under 24 år står uten læreplass i Balsfjord kommune per 1.november 2020 (Videregående opplæring, tilstandsrapport, Troms og Finnmark fylkeskommune, 2020).

Mellom hver fjerde og hver femte elev som sluttet i løpet av skoleåret, har psykisk lidelse, også ensomhet kan være en medvirkende faktor (Mjåvatn, P.E. og Frostad, P., 2014).

En studie fra NTNU viser at hver elev som fullfører videregående opplæring gir en samfunnsgevinst på nesten én million kroner. Elever som fullfører, kommer lettere i jobb og har mindre sannsynlighet for å bli avhengig av trygdeytelser.

I rapporten «Kostnader av frafall i videregående opplæring» utarbeidet av Senter for økonomisk forskning (2009) framholdes det at unge som ikke har fullført videregående opplæring har 30 ganger større sjanse for å bli uføretrygdet og 15 ganger større sjanse for å være sosialhjelpsmottaker.

5.4 Utenforskap

I Norge står 700 000 personer i alder 20-66 år utenfor arbeidsliv og utdanning. Dette utgjør en andel på 21,5 prosent. I alderen 20-29 år gjelder dette omkring 120 000 personer, hvorav ca. 50 000 fikk en trygd fra NAV som erstatning for inntekt mens 70 000 var uten arbeid eller utdanning, og mottok heller ingen ytelse fra NAV.

Tall fra NAV viser at 70 000 unge under 30 år står utenfor arbeid og skole og antall unge uføre øker. Psykiske lidelser er den viktigste årsaken til at unge blir uføre. Ungt utenforskap er en av de store utfordringene i det norske samfunnet i dag. Omkostningene er store både for samfunnet og for de unge det gjelder. Statistikk fra september 2020 viser at det er 1492 unge ledige i Troms/Finmark, noe som utgjør 32,9 prosent av alle arbeidsledige i fylket (Ulf Andersen 2019, statistikkseksjon i NAV). Korona-situasjonen har ført til en forsterket bekymring for økt ledighet og utenforskap blant unge under 30 år.

6.0 Kommunale og frivillige tilbud

Det finnes flere kommunale og frivillige tilbud for barn og unge i kommunen. Det finnes en egen oversikt over både kommunale og frivillige tilbud i kommunen som vedlegg til denne planen (vedlegg 1).

6.1 Kommunale tilbud

Det skal igangsettes et samarbeidsteam i Balsfjord kommune. Formålet med forumet er å styrke tverrfaglig samarbeid og innsats knyttet til barn og unge. Forumet skal sees i sammenheng med bedre tverrfaglig innsats (BTI).

Balsfjord kommune har helsesykepleier, miljøterapeut og kommunepsykolog som har kontortid ved skolene. Kommunen deltar også i et interkommunalt prosjekt rettet mot trivsel og økt gjennomføring av videregående skole.

I alle barnehager i kommunen er det redusert foreldrebetaling og gratis kjernetid. Dette gir muligheter for barn i lavinntektsfamilier kan få et barnehagetilbud.

Biblioteket har også mange aktiviteter i tillegg til utlån av bøker. Biblioteket er en viktig møteplass for mennesker i alle aldersgrupper og nasjonaliteter.

Kulturskolen gir tilbud om opplæring innen sang, dans, bruk av instrumenter og utlån av utstyr, og en må betale for undervisning og lån. 8.8 % barn (6 -15 år) i Balsfjord kommune har plass i kommunal musikk- og kulturskole, på landsbasis 22.4 %.

Det er en fritidsklubb i kommunen, tidligere BULA-huset, lokalisert på Fuglelia flerbrukshus på Storsteinnes. Klubben er åpen en kveld i uka, men arrangerer også andre typer aktiviteter som for eksempel grillkvelder, karneval, uteaktiviteter og friluftscamper.

Flyktningetjenesten har mange aktiviteter for barn og unge med familier, hvor målsettingen er god integrering.

6.2 Fritidstilbud

Det er et aktivt kulturmiljø i kommunen med sang, musikk og revy. Det skjer også mye frivillig arbeid i Balsfjord kommune gjennom lag og foreninger, hvor det blir betalt medlemsavgift for å delta på aktiviteter.

Barnas turlag en undergruppe av Troms turlag, de arrangerer turer i naturen, aldersgruppe 0-26 år. På Nordkjosbotn er det KFUM-speiderne som har ukentlige aktiviteter.

På Laksvatn er det Taekwondo, skiskyting og tilbud innen fotball, ski, sykkel og volleyball.

På Nordkjosbotn er det Taekwondo, bueskytterklubb, fotballag, ski, friidrett og miniatyrskyting.

I Malangen er det et hestesportlag hvor en kan kjøpe ridetimer. Dessuten er det tilbud innen fotball, ski og friidrett.

På Storsteinnes er det tilbud innen fotball, friidrett, turn/gymnastikk, håndball, orientering, ski, skyting og ridning, samt at det er en Motorcross-klubb og skytterlag.

7.0 Forslag på nye tiltak

7.1 Styrke kompetansen til ansatte ved helsestasjon og skolehelsetjenesten

Et sentralt mål for regjeringen er å styrke det helsefremmende og forebyggende arbeidet til barn, unge og deres familier. En viktig lavterskeltjeneste rettet mot disse målgruppene er helsestasjon- og skolehelsetjenesten. Alle barn og unge er i kontakt med helsestasjon- og skolehelsetjenesten, uavhengig av sosial bakgrunn. I første levetid er helsestasjonen for de aller fleste den eneste tjenesten som ser barna og deres foreldre regelmessig.

Tjenestenes nærhet til barn, unge og dens familier er en viktig faktor som går igjen i erfaringer fra de forskjellige prosjekter. Når det gjelder samarbeid rundt enkeltbarn, viser erfaring at team som er knyttet til den instansen der barnet har sin tilknytning til, er de som lykkes best med å samordne den hjelpen barnet og familien har behov for.

Det kommer nye statlig pålegg for opplæring og veiledning av foreldre. Det er viktig at fagfolk som skal gi de kommunale tjenester holder seg oppdatert på utviklingen innfor sitt fagområde, og at arbeidsgiver gir dem muligheter for å øke sin kompetanse/ta videreutdanning, slik som beskrevet i kommunens kompetanseplan. Det kan søkes om eksterne midler til formålet, blant annet fra Barne- og ungdomsdepartementet (Buf.dir).

7.2 Styrke psykososialt arbeid i barnehage

Barnehagesektoren har et stort ansvar for å sikre at barn i barnehage er en del av et inkluderende miljø. Barnets psykososiale læringsmiljø kan være avgjørende for barnets videre utvikling.

Livsmestring og helse er en del av barnehagens verdigrunnlag og inngår i rammeplanen for barnehage. Barnet skal gis erfaring i å mestre medgang og motgang og utvikle ressurser til å tåle motstand videre i livet. Personalet må utvikle kompetanse i å styrke barnas livsmestring og innen foreldreveiledning.

7.3 Styrke miljøarbeid i skolen

Flere nasjonale utredninger og rapporter viser til behov for miljøarbeid i skolen. Det betyr kompetanse på å forstå sosiale og psykososiale utfordringer.

NOU 2015:2 belyser behov for kompetanse knyttet til elevenes psykososiale skolemiljø samt hvordan skolen skal forebygge og håndtere mobbing. Et godt psykososialt læringsmiljø er viktig for at elever skal kunne få utnytte sitt potensiale, både sosialt og faglig (NOU 2015: 2, Å høre til - Virkemidler for et trygt psykososialt skolemiljø).

For å sikre at alle barn får en god inkludering i skolene, bør det bli opprettet nye stillinger for miljøarbeidere ved skolene i Balsfjord kommune. Kommunen har i dag en stillingsressurs som jobber tett opp mot barn og unge i skolene, samt unge voksne.

7.4 Vurdere om barnetrygden skal tas med når man beregner sosialhjelp

85 % av kommunene i Norge (SSB) inkluderer barnetrygd som en del av mottakers inntektsgrunnlag før de beregner sosialhjelpsutbetaling. Barnetrygden har ikke vært endret på mange år, men har de siste årene økt noe. En økning av barnetrygden vil merkes i en familie som har en marginal inntekt. Det er kommunestyret som avgjør om barnetrygden skal inkluderes i beregningsgrunnlaget ved søknad om sosialhjelp.

Tall fra 2017 viser at 26 % av sosialhjelpsmottakere i Norge forsørger barn under 18 år. Over halvparten av disse var enslige forsørgere.

Per i dag er barnetrygd inkludert som inntekt i beregningsgrunnlaget når NAV saksbehandler sosialhjelp til innbyggere i Balsfjord kommune. Arbeidsgruppa ønsker at dagens ordning blir tatt opp til ny politisk vurdering.

7.5 Husbankens virkemidler

Antallet vanskeligstilte barnefamilier på boligmarkedet øker. Fra 2015 til 2019 økte antallet vanskeligstilte barnefamilier på boligmarkedet med 13,6 prosent, fra 113 615 til 129 111. Økningen har vært høyest for barnefamilier med tre eller flere barn. Barnefamilier og unge vanskeligstilte er en prioritert målgruppe i husbankens arbeid. Balsfjord kommune har få utleieboliger for unge og barnefamilier.

Statistikk fra Buf.dir. for Balsfjord kommune viser at 37,7 % av barn i familier med lavinntekt bor trangt og at 66,7 % av barn 0 -5 år i husholdninger med lav inntekt bor i leid bolig, Tilsvarende tall for barn som ikke bor i en lavinntektsfamilie er 18,5%.

Kommunen bør ha en boligsosial strategi for å oppnå at flest mulig kan eie egen bolig, og bo trygt og godt. Kostra-nøkkeltall for 2019 viser at antall husstander i Balsfjord kommune, tilkjent statlig bostøtte fra Husbanken, ligger godt under landsgjennomsnittet og Kostra-gruppe (SSB – KOSTRA nøkkeltall).

«Leie til eie for vanskeligstilte» er en ordning hvor kommunen kjøper bolig først eventuelt gjennom lån fra Husbanken. Husstanden oppfyller ikke kravene til betjeningsevne og egenkapital for å få lån, men er i målgruppen for leie av kommunal bolig. Kommunen vurderer at husstanden har et potensiale for å eie bolig på et senere tidspunkt. Kjøpet av bolig etter 3 eller 5 år finansieres ved hjelp av oppspart egenkapital, startlån eller lån i ordinær bank og eventuelt tilskudd til etablering.

I 2020 har Balsfjord kommune disponert 42 millioner i startlån. Kommunen bør revidere boligsosial handlingsplan, som er rettet mot utsatte grupper.

7.6 Gratis skolemåltid og fullkost i barnehage

Et felles skolemåltid er viktig både for å inkludere alle til et fellesskap, jevne ut sosiale ulikheter og gi god ernæring. Både Redd barnas barnehøring og ungdomspanelet mener at det bør være et gratis skolemåltid i løpet av skoledagen. Arbeidsgruppa ønsker at gratis skolemåltid blir utredet i Balsfjord kommune.

Måltider i barnehage kan bidra til å redusere sosiale ulikheter mellom barn. Matvaner som etableres i barndommen, danner grunnlag for framtidige matvaner og helse. I barnehagene betaler foresatte per i dag for ett måltid og frukt i barnehagen. Det bør utredes hvilke muligheter som finnes for fullkost i barnehage, for å sikre lik og god ernæring og redusere forskjeller for barn i barnehage.

7.7 Livsmestring som tverrfaglig tema i skolen

Folkehelse og livsmestring er tverrfaglig tema i skolen skal gi elevene kompetanse som fremmer god psykisk og fysisk helse. Temaet skal bidra til at elevene lærer å handtere medgang og motgang, samt personlige og praktiske utfordringer på best mulig måte.

Kunnskapsgrunnlaget for å finne løsninger på problemer innenfor temaet finnes i mange fag, og temaet skal bidra til at elevene forstår og ser sammenhenger på tvers av fag. Målene elevene skal lære innenfor temaet, er uttrykt i kompetansemål for fag der det er relevant.

Aktuelle område innenfor temaet er blant annet forbruk og personlig økonomi. Elevene må kunne se dette i sammenheng med viktigheten av å ha en jobb og et yrke som voksen.

7.8 Sommerjobber for ungdom

Sommerjobber for ungdom har Balsfjord kommune god erfaring med, både med tanke på inkludering i samfunnet, lære å være en arbeidstaker og å tjene egne penger.

Det er to ordninger for ungdom i Balsfjord kommune når det gjelder sommerjobber. Den ene ordningen er et kommunalt tilbud innenfor ordinær driftsramme. Ungdom fra 14-18 år tilbys sommerjobb ved kommunens omsorgstjenester og i byggforvaltningen. Hensikten er å gi tidlig yrkeserfaring.

Den andre ordningen er for ungdom (13 -18 år) der målgruppen er familier med lavinntekt. Ordningen finansieres av tilskudd fra Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir). Kommunen har en egenandel på 20 % av utgiftene.

Det er svært gode erfaringer med tiltaket, som er i samsvar med føringer fra regjeringen og ungdomspaneletts innspill til regjeringens lavinntektsstrategi. *«Vi vil tjene våre egne penger! Det bør være lettere for unge å få sommerjobber og deltidsjobber.»*⁸

Det er viktig at Balsfjord kommune prioriterer og viderefører ordningen med sommerjobb for ungdom.

7.9 Småjobbsentralen

Småjobbsentralen kan skaffe ungdom småjobber etter skoletid og i helgene. Det er et tilbud i regi av flerbrukshuset (tidligere BULA-hus) for ungdom. Organiseringen av dette tilbudet bør videreutvikles.

⁸ <https://bufdir.no/en/Bibliotek/Dokumentside/?docId=BUF00005155>

7.10 Ungt Entreprenørskap

Ungt entreprenørskap er en ideell, landsomfattende organisasjon som sammen med utdanningssystemet, næringslivet og andre aktører jobber for å utvikle barn og unges kreativitet, skaperglede og tro på seg selv. Det bør vurderes om tiltaket bør utvikles på flere skoler i kommunen⁹.

7.11 Læreplasser/lærekandidater

Balsfjord kommune har tilgjengelig 6 læreplasser (lærlinger) fordelt innen helsefag, barne- og ungdomsarbeid og kontorlag. Kommunale enheter kan også tilby ekstra læreplasser innenfor egen rammer. Det er også andre bedrifter i kommunen som tilbyr læreplasser. Ifølge oppfølgingstjenesten var det ingen som sto uten læreplass høsten 2020.

7.12 Fritidsaktiviteter

Fritidsaktivitet kan forebygge ensomhet og gi barn større framtidshåp. Ensomhet over tid og i barndommen er helseskadelig og bekjempelse av ensomhet er løftet fram av regjeringen som et satsingsområde.

Fritidsklubber er viktige som trygge og gode møteplasser for ungdom. Ungdom trenger et sted å være, og mange foretrekker et åpent lavterskeltilbud som ikke har fast oppmøtetid og forpliktelse som andre organiserte fritidstilbud. Et slikt tilbud kan bidra til økt sosial aktivitet og inkludering. Fritidsklubb er et alternativ og kan være et supplement til andre organiserte fritidsaktiviteter.

Balsfjord kommune har en fritidsklubb som er lokalisert på Storsteinnes, og det har vært geografiske møteplasser andre steder i kommunen. Arbeidsgruppa ser det som naturlig at det blir etablert fritidsklubb flere steder i Balsfjord kommune. På Nordkjosbotn er det både elever i grunnskolen, og elever ved videregående skole, som har behov for en møteplass på fritiden. Det kan også være behov for fritidsklubber på Laksvatn og i Malangen.

Arbeidsgruppa foreslår å utvide fritidsklubbtilbudet i kommunen ved å opprette læreplass i barne- og ungdomsarbeiderfag. Dagens miljøarbeiderressurs/fritidsleder kan være veileder.

Ungdommer ønsker også areal til flere utendørsaktiviteter, som for eksempel sykkelsti og skatebane/park i kommunen.

Fritidserklæringen

Fritidserklæringen går ut på at alle barn/unge skal ha mulighet til å delta på minst en organisert aktivitet¹⁰. For å oppnå målet, må kommunen arbeide tett med frivillige lag og foreninger om å utvikle fritidsaktiviteter.

⁹ <https://ungdomsbedrift.no/>

¹⁰

https://www.regjeringen.no/contentassets/42fc032208724215886755da5d165f1e/folder_fritidserklaeringen.pdf

I flere kommuner er det muligheter for å søke om et aktivitetskort. Kortet skal gi barn og unge med dårlig råd gratis eller rabbert tilgang til ulike fritidsaktiviteter. Målet med fritidskortordningen er at flere barn og unge får delta i faste, organiserte aktiviteter.

Bufdir har fått i oppdrag av Barne- og familiedepartementet å utrede en fritidskortordning med tilhørende utprøving i pilotkommuner. Fritidskortet skal være universelt og for alle barn i alderen 6 til fylte 18 år. Samtidig skal det arbeides særskilt med å få utsatte grupper som i utgangspunktet har lav deltakelse, til å benytte kortet. Balsfjord kommune har søkt om å delta i ordningen, men har ikke fått innvilget tiltaket ennå. Tiltaket bør utredes i kommunal regi.

Gratisprinsippet i skolen

Det er prinsipp i Norge at offentlig grunnskoleopplæring skal være gratis og inkluderende for alle (opplæringsloven § 2-15). Det oppleves ikke alltid slik for familier, og familier med lav inntekt eller andre utfordringer kan det være ekstra krevende. Familier kan oppleve økonomisk press som følge av aktiviteter som gjennomføres i regi av grunnskolen. Dette kommer også fram i Redd Barnas barnehøring og i ungdomspanelet. Dette er et tema som bør ha stor oppmerksomhet i de kommunale grunnskolene.

7.13 Transportbehov

Et dårlig kollektivtilbud innfor transport kan være et hinder for at ungdom kan ha sommerjobb og delta på fritidsaktiviteter. I en periode ga ungdomsrådet penger til transport, men det er det slutt på. I «Ungdata-undersøkelsen» svarer svært mange elever ved videregående skole at de er lite fornøyde med tilbud innen kollektiv transport. Det bør utredes hvordan en kan få et bedre transporttilbud for barn og ungdom, det gjelder også flyktningfamilier som ikke har egen bil, og hvor barna skal på aktiviteter.

7.14 Tilskudd som kan søkes fra Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet

Bufdir har flere tilskuddsordninger som lag, foreninger og offentlige instanser kan søke om støtte. Ordningene er godt kjent i Balsfjord kommune, men det kan nevnes at det også er laget en egen «Økonomihåndbok for frivillige organisasjoner» som er tilgjengelig på nettstedet til Bufdir. Her blir det gitt opplysninger om kriterier for støtte, hvordan skrive søknad, rapportering, sette opp budsjett osv¹¹.

¹¹ <https://www.regjeringen.no/no/dep/bfd/tilskudd1/Tilskuddordninger-for-frivillige-organisasjoner/id2342813/>

7.15 Ferietilbud

Røde Kors får støtte fra staten for å arrangere ferieopphold for barn fra familier med nedsatt økonomi. I vårt område er det Haraldvollen og Sappen leirskole som har tilbud. Det er kommunen som søker for familien.

Balsfjord kommune er en samarbeidskommune med Ishavkystens friluftsråd. Det arrangeres ulike tilbud for barn og unge i kommunen med mål om at tilbudene er gratis, f.eks. sommercamp for ungdom.

7.16 Gratis utlån av utstyr

Kommunen har et lager med utstyr som kan lånes ut til fritidsaktiviteter i regi av dagens flerbrukshus. Utstyrsbua har et godt tilbud, men har redusert åpningstid. Dette tilbudet kan utvikles og det bør vurderes om hvordan tilbudet skal organiseres. For eksempel i andre kommuner er slike tilbud knyttet til bibliotek eller frivilligsentral. Et viktig prinsipp er at alle har tilgang til å låne utstyr uavhengig av bosted i kommunen, og at det finnes løsninger som legger til rette for det.

7.17 Biblioteket

Å ha gode møteplasser for familier kan styrke fellesskapsfølelsen og inkludering. Biblioteket kan skape gode aktiviteter og tilbud for alle innbyggere. Alle aktiviteter ved biblioteket er gratis, og det arrangeres mange gode aktiviteter, f.eks. påskeverksted for barn, byttedager og andre kreative tilbud. I biblioteket i kommunen jobbes det aktivt med å inkludere alle aldergrupper og nasjonaliteter.

Det er vedtatt en egen strategiplan for utvikling av biblioteket.

7.18 Anti-rasistisk arbeid

Anti-rasistisk arbeid er viktig for at barn og unge skal bli inkludert og føle seg ivaretatt i Balsfjord kommune. Det blir foreslått at det hvert år blir arrangert en anti-rasistisk uke, hvor biblioteket, flykningetjenesten, flerbrukshuset, politikere med flere inviterer lag og foreninger til å delta. Arbeidsutvalget i politirådet har anti-rasistisk arbeid som et av sine satsingsområder.

7.19 Opprettelse av stilling som familieveileder

Familieveileder har vært et lavterskeltilbud og en tjeneste innen sosiale tjenester hos NAV som retter seg mot oppfølging av utsatte barnefamilier. Tjenesten er en §17-tjeneste etter lov om sosiale tjenester i NAV. Målsettingen er å gi råd og veiledning for å forebygge og redusere sosiale problemer og barnefattigdom, og er i rundskrivet til sosialtjenesteloven definert som en av kjerneoppgavene i NAV-kontoret.

Arbeidsområde:

- Gi råd om helsefremmede tiltak innen utdanning, arbeid og aktivitet.

- Være en koordinator opp mot andre relevante tjenester og instanser.
- Gi praktisk råd og veiledning innen husholdning og økonomi.

Familieveileder var et prosjekt med tilskudd ut 2020. Det har vært god erfaring med prosjektet, og behovet har vært økende i takt med bosetting av flyktninger.

8.0 Handlingsplan

Handlingsplanen blir satt opp etter slik inndeling:

1. Oppvekst:
«Å skape gode rammer for oppveksten og utviklingen til barn og unge er ei av de viktigste oppgavene i samfunnet. Grunnlaget for en god start i livet begynner alt i svangerskapet» (Folkehelsemeldinga 2018 -2019:25).
2. Fritidsaktiviteter:
Alle barn har rett til hvile, fritid og lek, og til å delta i kunst og kulturliv.
Barnekonvensjon § 31
3. Skole/utdanning:
En god skole og kunnskap er det viktigste for å skape muligheter for alle» (Nasjonalbudsjettet 2020).
4. Arbeid/fast inntekt:
«Unge som aldri får noen tilknytning til arbeidslivet og blir stående utenfor hele livet, er vår største samfunnsutfordring», sitat fra statsminister Erna Solberg.

HANDLINGSPLAN (er satt opp i uprioritert rekkefølge)

Strategi	Tiltak	Ansvar	Evalueres	Kostnad
1 a: Ha et godt og tverrfaglig/tverretattlig samarbeid omkring barn, unge og familier.	Videreutvikle samarbeidsteamet.	Kommunalsjef helse og omsorg og kommunalsjef kultur og oppvekst		0
1 b: At de som skal oppdra barn er trygge i foresatterollen. Videreutvikle kompetanse innfor tjenestene.	Fagfolk gir råd og veiledning. Arrangere kurs i foreldreveiledning (ICDP- International Child Development Program) og andre relevante kurs.	Ledere i helse-, oppvekst- og flyktningetjenesten	I forbindelse med årsmeldingen.	0
1 c: At familier med barn/ungdom som har en vanskelig livssituasjon får råd og veiledning	Opprette fast stilling for familieveileder.	Kommunalsjef helse og omsorg	Prosjektet «barnefattigdom» startet i 2016 og avsluttes ved utgangen av 2020.	650 000
1 d: At barnetrygden ikke blir inkludert i inntektsgrunnlaget ved beregning av økonomisk sosialhjelp.	Lage politisk sak om de økonomiske konsekvenser, samt belyse negative og positive sider av saka.	Kommunalsjef/NAV.	Om praksis skal endres blir avgjort av kommunestyret.	0
1 e: Barnefamilier skal være prioritert ved tildeling av startlån, forutsatt at de fyller tildelingskriteriene. At Husbankens bostøtteordning blir brukt.	Strategien følges i forbindelse med tildeling av startlån. Informere om husbanken sin bostøtteordning, og ev. hjelpe med å søke om lån.	Internheten, NAV	Antall familier som har fått bolig/lånetilsagn.	0
1 f: Kommuneplanens arealdel og underordnede planer skal legge til rette for sosial boligbygging. Dette er plan- og bygningsmyndighetens ansvar.	Innarbeides i arealplan. Revidere Boligpolitisk plan.	Kommunalsjefer		0

Strategi	Tiltak	Ansvar	Evalueres	Kostnad
2 a: Alle barn og unge skal kunne delta på minst én fritidsaktivitet.	Kommunal tilrettelegging. Opprette en fritidskortordning. Vedlikeholde oversikt over aktiviteter i kommunen.	Kommunalsjef/NAV	Årlig oversikt og evaluering.	Bør kostnadsberegnes og inn i budsjett.
2 b: Utvikle biblioteket som møteplass.	Opprette ei arbeidsgruppe for å utvikle biblioteket i tråd med strategiplanen og utrede behov for plass og oppussing.	Kommunestyret/ kommunalsjefer		
2c Forebygge rasistiske holdninger	Arrangere en anti-rasistisk uke hvert år, hvor lag, foreninger og andre blir invitert til å delta.	Biblioteket, politiet, flyktningetjenesten, flerbrukshuset og politikere med flere.	Etter avsluttet arrangement.	
2 d: Utlån av utstyr	Videreutvikle tilbudet. Vurdere å samarbeide med frivillige organisasjoner for å søke om eksterne midler.	Kommunalsjefer		
2 e: Utrede transportbehov til og fra fritidsklubbene. 2 f: Etablere fritidsklubber på Nordkjosbotn, Laksvatn og i Malangen.	Nedsette ei arbeidsgruppe som utreder behov og ev. løsninger.	Kommunalsjefer		
3 a: Inkluderende barnehage- og skolemiljø	Kompetanseheving av ansatte i Balsfjordbarnehagen og Balsfjordskolen	Kommunalsjef/Kommunestyret		
3 b: Øke de unges kompetanse på økonomistyring.	Gjennomføre undervisningsopplegg om privat økonomi.	Skole		

<p>3 c: Fortsette arbeidet med å redusere frafall fra videregående skole.</p>	<p>Utvidet ressursteam ved videregående skole.</p> <p>Nettverk mellom kommunen og videregående skole</p> <p>Interkommunalt samarbeidsprosjekt <i>Gode valg</i></p>	<p>Kommunalsjef, rektorer, skolehelsetjeneste og NAV</p>	<p>Tilstandsrapport</p>	
<p>4 a: Jobb/arbeidsrettet aktivitet/sommerjobb.</p>	<p>Småjobbsentral og sommerjobb for ungdom . Søke årlige prosjektmidler fra Bufdir.</p> <p>Videreutvikle «Ungt Entreprenørskap» i skolen</p> <p>NAV arrangerer digitale jobbmesser for ungdom, der også skoleungdom er målgruppe.</p>	<p>Helse, NAV, barnevern og flyktningetjenesten. Innspill til målgruppe gis i samarbeidsforum for barn og unge.</p> <p>Rektor</p> <p>NAV</p>	<p>Ha statistikk over hvor mange unge som har fått seg sommerjobb.</p>	<p>50 000 kr til kommunal egenandel</p>
<p>4 b: Læreplass etter videregående skole.</p> <p>Ta imot lærekandidater.</p>	<p>Ha kontakt med videregående skole for å få oversikt over behovet for læreplasser.</p>	<p>Rådgiver oppvekst koordinerer ut mot kommunale enheter.</p>		<p>Er avsatte midler.</p>

Barnekonvensjonens artikkel 6 fastslår at: «**Alle barn har rett til et liv og ei framtid**»

Vedlegg 1:

Oversikt over aktiviteter/tilbud som finnes i dag

Aktiviteter	Målgruppe	Sted	Hypighet	Ansvar
Biblioteket: Språkkafé med sanitetsforeningen	Flerspråklig kvinner/minoritetskvinner/kvinnelige innvandrere og flyktninger (ungdom og voksne)	Balsfjord folkebibliotek	1 gang i måneden	Sørkjøs sanitetsforening og biblioteket
Barsel/barnetreff	Foresatte til/og barn 0-3 år		1 gang i måneden	Helsestasjon
Eventyrstunder	Hjemmeværende med barn og barnehagegrupper med barn 3-6 år.		1 gang i måneden	Frivillige høytlesere og biblioteket
Samisk uke: forskjellige hobbyaktiviteter og leker, samt informasjonsutstillinger	Åpen for alle. Sender også ut invitasjoner til voksenopplæringa, skoler og barnehager.	Balsfjord folkebibliotek	1 gang i året (samme uke som samefolketts dag 6/2)	Biblioteket
Internasjonal morsmålsdag: forskjellige hobbyaktiviteter og leker, samt informasjonsutstillinger	Åpen for alle. Sender også ut invitasjon til voksenopplæringa, noen ganger samarbeid med dem angående utstilling			
Reparasjonskafé (klær)	Ungdom og voksne, men barn er velkomne.		1 gang i året eller et par ganger i året.	Biblioteket
Redesignverksted, feministisk geriljabrodering, påskeverksted, Insektshotellverksted, brukmarked med loppispriser, mørketidsverksted og juleverksted	Åpen for alle			Frivillige som biblioteket verver, samt biblioteket

Aktivitet/tilbud	Målgruppe	Sted	Hyppighet	Ansvar
<p>Flyktningtjenesten: Bidrar med utlån av utstyr til barn ifb. Med skoleturer, leirskole m.m</p> <p>Dekker medlemskap og nødvendig klær/utstyr (brukt/nytt) ifb med fritidsaktiviteter</p> <p>Familiedager med ulike aktiviteter som besøk til Vitensenteret, museum, Polar Zoo osv.</p> <p>Informasjon og motivering til deltakelse på fritidsaktiviteter</p> <p>Fri tilgang til brukte klær og utstyr</p> <p>Dekker synstest og briller til deltakere i intro.program og barna deres</p> <p>Alle barn og voksne får gratis brukte sykler, sykkelhjelm samt opplæring i sykkelvedlikehold og sikkerhet</p> <p>Gratis brukte ski og skiutstyr til alle skolebarn</p> <p>Gratis SFO, behovsprøvd dekning av barnehage</p> <p>Informerer og oppfordrer til å søke på <i>Ferie for alle</i> gjennom Røde Kors. Organiserer skyss til/fra oppholdet.</p> <p>Tilbud til idrettslag om samarbeid for opplæring av foreldrerollen til nybosatte. Fadderordning som godtgjøres.</p> <p>Ressursgruppe for flyktninger.</p>	<p>Bosatte flyktninger</p>		<p>2-3 ganger per år</p>	

Aktivitet/tilbud	Målgruppe	Sted	Hyppighet	Ansvar
<p>Fuglelia flerbrukshus (tidligere BULA-hus): ÅPENT MØTESTED</p> <p>Friluftaktiviteter</p> <p>Sommerjobb for ungdom</p> <p>Halloweenkveld Karneval Grillkvelder Paintball</p> <p>«Bry dæ» - stopp mobbing</p>	<p>Alder 9.klasse til 18 år.</p> <p>Ungdom 13- 18 år</p> <p>13 -18 år med spesielle behov</p> <p>Ungdom</p> <p>Ungdom</p>	<p>Fuglelia flerbrukshus</p> <p>Naturen</p> <p>Fuglelia flerbrukshus</p> <p>I Balsfjord</p>	<p>Onsdagskvelder 15.00 – 21.30</p> <p>7 -10 dager i året</p> <p>8 sommeruker</p> <p>1 gang i året</p> <p>Periode 4 måneder en gang i året</p>	<p>Miljøarbeider</p> <p>Kommunen</p> <p>Miljøarbeider</p> <p>Balsfjord kommune /frivillige</p>
<p>Organisering av arbeidet rundt barn og unge: BTI – bedre tverrfaglig innsats. Systemisk samhandlingsmodell for tidlig innsats.</p> <p>Tverrfaglig team for barn og unge.</p> <p>«Tidlig inn» helsesykepleiere og jordmor bruker kartleggingsverktøy og metoder for samtale om rus, psykisk helse og vold</p> <p>ICDP foreldreveiledning</p> <p>Arbeidsutvalget for politirådet</p>	<p>Barn/unge som har det vanskelig i livet sitt.</p> <p>Fagtjenester som jobber med barn og unge</p> <p>Fagtjenester i kommunen</p> <p>Fagtjenester i kommunen</p> <p>Relevante fagtjenester i kommunen</p>	<p>I kommunen</p>	<p>Ved behov</p>	<p>Kommunalsjef</p> <p>Kommunalsjef</p> <p>Helse- og familieenheten.</p> <p>«</p> <p>Politiet</p>

Aktivitet/tilbud	Målgruppe	Sted	Hyppighet	Ansvar
<p>NAV: Ungteam hos NAV. Mål er utdanning og arbeid.</p> <p>En egen gjeldsrådgiver for ungdom under 30 år.</p> <p>Familieveileder (engasjement til 31.12.20)</p> <p>Utvidet ressursteam ved videregående skole.</p>	<p>Ungdom under 30 år.</p> <p>Familier med barn. Unge inntil 25 år.</p> <p>Elever i videregående skole</p>	<p>NAV Balsfjord-Storfjord</p> <p>Videregående skole</p>	<p>Oppfølging etter behov</p> <p>Ved behov</p>	<p>NAV</p> <p>NAV</p> <p>NAV i samarbeid med videregående skole</p>
<p>Krever medlemsavgift Malangen: Malangsrevyen -elever fra 8.klasse og opp, kan være med.</p> <p>Barnas turlag – er en underavdeling av Troms turlag, 0 -12 år betaler kr 135.- i året.</p> <p>Nordkjosbotn-speiderne</p>	<p>Barn/ungdom fra 0 – 26 år. Foresatte må være med sammen med barna.</p> <p>Barn og unge fra 7 år og opp.</p>	<p>Malangen</p> <p>Ute i naturen i Balsfjord kommune.</p> <p>Kirka i Nordkjosbotn</p>	<p>Flere turer i året.</p> <p>Ukentlig</p>	<p>Malangsrevyen.</p> <p>Barnas turlag.</p> <p>KFUM speiderne</p>

Lag og idrettsklubber Balsfjord kommune, oppdatert nov. 2020

Lag	Gren	leder	sted	telefon
Balsfjord Bueskytterklubb	Bueskyting	Ole-Tommy Olsen	Nordkjosbotn	99749376
Balsfjord NTN Taekwon-Do Klubb	Taekwon-Do	Lars-Jonas Søreng	Laksvatn	97049614
Fotballklubben Foot04	Fotball	Øystein Deilet	Nordkjosbotn	90116251
Hestesportlaget MIKS	Ridning	Wenche Brynjulfsen	Mestervik	98840737
Indre Balsfjord Skiskytterlag	Skiskyting	Gunny Svendli	Nordkjosbotn	95100590
Josefvatn IL	Ski m.m.	Tina M.N. Klausen	Josefvatn	48274436
Lakselvdal Sprint	Ski	Wivian Helene Alfheim	Lakselvdal	90921170
Laksvatn IL	Fotball, volleyball	Ronny Henrik Jordnes	Laksvatn	41263973
Laksvatn Skiskytterlag	Ski, sykkel	Ivar Løvland	Laksvatn	90594787
Laurasætra Motorcross Klubb	Motorsport	Morten Nilsen	Storsteinnes	90916695
Mestervik Bygde- og idrettslag	Ski, bryting	Marius Wikeland	Mestervik	93479000
Malangseidet Bygde- og idrettslag	Ski	Odd Jernberg	Malangseidet	91116496
Nordkjosbotn IL	Fotball, ski, friidrett	Daniel Fossan	Nordkjosbotn	?
Nordkjosbotn Pistolklubb	Skyting	Lars Erik Henriksen	Nordkjosbotn	91318431
Røyken UIL	Fotball, ski, friidrett	Lasse Mosli	Mortenhals	94867978
Sletta UIL	Ski, friidrett	Romeo Stellander Frost	Sletta	97190410
Storsteinnes IL	Fotball, friidrett, turn/gymnastikk, håndball, orientering, ski	Raymond Bjellmo	Storsteinnes	90556466
Tennes IL	Ski	Hans Martin Biribakken	Tennes	91359886

Kilder:

Barne- og familiedepartementet: *Like muligheter i oppveksten- Regjeringens samarbeidsstrategi for barn og ungdom i lavinntektsfamilier (2020 -2023).*

FNs konvensjon om barnets rettigheter, De forente nasjoner 20.november 1989.

Folkehelsemeldinga 2018 -2019. Gode liv i eit trygt samfunn. Meld.St.19. Oslo: Helse- og omsorgsdepartementet.

Folkehelseprofiler 2019 og 2020, Oslo: Folkehelseinstituttet

Furuberg, J., Grav, T., Lima, I. A. Å. og Munch-Ellingsen, E. (2018) *Lavinntekt og levekår i Norge. Tilstand og utviklingstrekk -2018.* NAV-RAPPORT 2018-3, Oslo: Arbeids- og velferdsdirektoratet

Hyggen, C., Brattbakk, I. og Borgeraas, E. (2018) *Muligheter og hindringer for barn i lavinntektsfamilier. En kunnskapsoppsummering.* Oslo: Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring. NOVA Rapport 11/2018.

Kristofersen, L. (2019). *Barnefattigdom og barn i lavinntektsfamilier.* Oslo: Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring. Nova Notat 2/2019.

Kommunenes sentralforbund (2015). *Fra utenforskap til inkludering – Grunnlagsdokument fram mot kommunepolitisk toppmøte og landstinget 2016.*

Mjåvatn, P.E. og Frostad, P. (2014). *Tanker om å slutte på videregående skole. Er ensomhet en viktig faktor?* Spesialpedagogikk 1/2014.

NOU 2015: 2, *Å høre til - Virkemidler for et trygt psykososialt skolemiljø.*

Roll-Hansen, H. (2002). *Fattigstatistikk mellom økonomi og moral.* Samfunnsspeilet 2/2002.

Strand, A. H. og Takvam Kindt, M. (2019). *Unge i utsatte byområder – en kunnskapsoversikt. Delrapport (Fafo-notat 2019:24).* Oslo: Forskningsstiftelsen Fafo.

Ungdata 2017 -2019, Oslo: Velferdsforskningsinstituttet NOVA.